

нението и след това да изследваме остатъците за стационарност. Причината за подобен анализ е следната: стационарните остатъци ще покажат, че реалните и очакваните стойности са коинтегрирани, т. е. те имат еднакво изменение през целия изследван период. Това е необходимото условие (слаба форма на тест) за рационалност на очакванията. Стандартните коинтеграционни тестове като Engle-Granger, Johansen-Juselius или Phillips-Ouliaris дефинират нулевата хипотеза по класическия начин за липса на коинтеграция. Затова тя се приема, освен ако няма наличие на силно доказателство за нейната невярност². Изходът от тази ситуация е в обръщането на нулевата хипотеза в хипотеза за стационарност, срещу алтернативна за единичен корен - Hansen, 1992 (Hamilton, 1994). В своята строга форма тестът се свежда до проверка на съвместната хипотеза $(\beta_0, \beta_i) = (0, 1)$ ³. Ограничението, което налага тази строга форма, е, че е допустимо да имаме коинтегрирани редове, но параметрите на коинтеграционното уравнение да не са съответно (0,1).

Трябва да се обърне внимание на факта, че приложението на подобен подход е възможно единствено и само в случаите, когато съществуват наблюдения на очакванията с необходимото качество. За целта трябва да се организира специално изследване, което да се справи с проблеми като: истинност на информацията, подавана от респондентите; дължина на реда във времето; прогнозите (предвижданията) да бъдат получени от икономически агенти, реално използващи ги в своята практика.

ПРОВЕРКА ЗА РАЦИОНАЛНОСТ ПРИ ЛИПСА НА НАБЛЮДЕНИЯ ЗА ОЧАКВАНИЯТА

Алтернатива на изложеното дотук в случаите, когато няма специално наблюдавани очаквания за даден показател, е използването на косвени

методи за оценка на рационалността в поведението на икономическите агенти, т. е. дали те действат рационално при вземане на решенията и правенето на прогнози, или не. Метод, който е приложим в подобен случай, е логистичната регресия (Logistic regression) (Gujarati, 1995; Maddala, 1988). Логистичният модел може да се представи по следния начин:

$$L_i = \beta_0 + \sum \beta_i \cdot X_i + u_i$$

където:

$$L_i = \ln \left(\frac{P_i}{1 - P_i} \right) \text{ се нарича още logit променлива; } \beta_0 \text{ и } \beta_i \text{ са параметри}$$

² Тези тестове са със слаба мощност на критерия.

³ Като се препоръчва използването на процедурата на Phillips-Hansen (1990) FM-OLS (fully modified ordinary least squares).